

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3192/2024. (V. 31.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság az egyházak hitéleti és közcélú tevékenységének anyagi feltételeiről szóló 1997. évi CXXIV. törvény 11/A. §-a, valamint 13. § (3) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványokat elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az Alkotmánybírósághoz három, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (2) bekezdésére alapított indítvány érkezett az egyházak hitéleti és közcélú tevékenységének anyagi feltételeiről szóló 1997. évi CXXIV. törvény (a továbbiakban: Eftv.) 11/A. §-a, valamint a 13. § (3) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése tárgyában.
- [2] Az alkotmányjogi panaszok és a támadott szabályozás az alábbiak szerint foglalhatóak össze.
- [3] 1.1 Az indítványozó1. (Budapest Főváros XX. Kerület Pesterzsébet Önkormányzata) jogi képviselője (dr. Serfőző Anikó kamarai jogtanácsos) útján előterjesztett, az Abtv. 26. § (2) bekezdésére alapított alkotmányjogi panaszában az Eftv. 11/A. §-a, valamint a 13. § (3) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte. Állítása szerint az Eftv. általa kifogásolt rendelkezései sértik az Alaptörvény XIII. cikk (1) és (2) bekezdéseiben foglalt jogait, emellett az Alaptörvény 32. § (1) bekezdésébe, é a 38. § (3) bekezdésébe ütköznek, valamint sértik az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdéseiben foglaltakat. Az indítványozó1. röviden ismertette a két konkrét ügyére vonatkozó tényállást.
- [4] Az indítványozó1. álláspontja szerint az általuk kifogásolt jogszabályi rendelkezések alaptörvény-ellenesek, mivel alkalmazásukkal az önkormányzat Alaptörvényben rögzített, tulajdonhoz való joga sérül. Az indítvánnyal támadott jogszabályi rendelkezések valójában az önkormányzati vagyon bármintemű kompenzáció, ellentételezés nélkül történő teljes elvételét jelentik, ami az önkormányzatnak kárt okoz. Az indítványozó1. álláspontja szerint az önkormányzati tulajdon elvonása helyett az elérni kívánt cél más, enyhébb, a tulajdonjogot kevésbé korlátozó eszközökkel, például vagyongazdálkodási jog létesítésével is elérhető lett volna. Megjegyezte továbbá, hogy a tulajdon elvétele, és a jogszabályban kikötött feltételek bekövetkezése esetén annak „visszaadása” a jogbiztonság elvének sérelme mellett a gyakorlatban is lehetetlen helyzetet eredményez. Az indítvány1. egyenként számba vette az indítvány1. befogadási feltételeinek fennállását. Álláspontja szerint az adott ügyben alkotmányjogi jelentőségű kérdésként kell vizsgálni, hogy az egyházi fenntartású köznevelési intézmények tekintetében az indítványozó1. tulajdona egyházi jogi fenntartónak történő ingyenes átadása – mint a tulajdonjog meghatározatlan időre történő teljes elvonását jelentő korlátozás – megfelel-e a szükségesség, és az értékarányosság alkotmányos követelményének, és nem eredményezi-e az indítványozó1. tulajdonhoz való alkotmányos jogának kiüresítését.
- [5] Az indítvány1. a kifogásolt rendelkezéseknek az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésébe ütközésével összefüggésben – utalva az Alkotmánybíróság vonatkozó gyakorlatára – előadta, hogy az önkormányzati tulajdon alkotmányos védelme eltér a természetes személyek és egyéb szervezetek tulajdonának jogi védelmétől, miután az

Alaptörvény 32. cikk (6) bekezdése alapján a helyi önkormányzatok tulajdona köztulajdon. A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (a továbbiakban: Mötv.) 106. § (2) bekezdése és annak 107. §-a alapján az önkormányzatok vagyona célvagyonnak tekinthető, és e feladathoz kötöttség a tulajdonhoz való jog közérdekű korlátja. Egyrészt utalt az Alkotmánybíróság 3311/2019. (XI. 21.) AB határozatára, amely rögzítette, hogy az alapfokú oktatásról történő gondoskodás állami feladattá válásával az önkormányzatok tulajdonhoz való joga és annak állam általi korlátozhatósága osztja az önkormányzati tulajdont indokoltá tevő hatáskör jogi sorsát: amennyiben az adott hatáskör önkormányzati, a hatáskörhöz rendelt tulajdon is az, ha azonban az adott hatáskör *ex lege* államivá válik, az önkormányzati tulajdon az állam javára korlátozható.

- [6] Emellett kiemelte az Alkotmánybíróság 25/2021. (VIII. 1.) AB határozatának azon megállapításait, amely megerősítette, hogy a tulajdon védelmére az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében szabályozott alapjog-korlátozási (mérlegelési) teszt, az ún. szükségesség-arányossági teszt vonatkozik. Ugyanakkor azt is kiemelte, hogy a tulajdonhoz való jog esetében a szükségesség mércéje a pusztá közérdekűséghez igazodik: amennyiben a tulajdon korlátozása közérdekű célból történik, úgy e korlátozást pusztán ennek okán szükségesnek kell tekinteni. A szükséges korlátozásnak azonban arányosnak is kell lennie, mely kisajátítás, illetve (tényleges hatásaiban a kisajátításhoz hasonló más korlátozások, különösen a polgári jogi tulajdonjog részjogosítványainak jogszabályi korlátozása esetén a korlátozással arányos kártalanítás biztosításának kötelezettségét rója a jogalkotóra. Alkotmányosan a tulajdonos tulajdonosi pozícióját hátrányosabbá tevő, a tulajdonos számára tényleges, pénzben is kifejezhető hátrányt okozó jogszabályi előírások esetén a jogalkotó biztosítani köteles az értékgaranciát, vagyis a korlátozással arányos kártalanítást köteles előírni. Hivatkozása szerint az Alaptörvényben biztosított jogok sérelmének alkotmányossági vizsgálata során minden esetben az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése szerinti szempontrendszer vizsgálata szükséges.
- [7] Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a tulajdonjog valamely tartalmi elemének a korlátozása csak akkor jár magának a tulajdonjognak mint alkotmányos jognak a korlátozásával, és ezáltal csak akkor alaptörvény-ellenes, ha az nem elkerülhetetlen, vagyis, ha kényszerítő ok nélkül történik, továbbá, ha a korlátozás súlya a korlátozással elérni kívánt célhoz képest aránytalan. Előadta, hogy az ügyében érintett, egyházi jogi személy fenntartásában lévő általános iskolákra vonatkozóan az egyházi jogi személyekkel az indítványozó1. ingó és ingatlan használatba adásáról szóló szerződéseket kötött, mely alapján a fenntartó jogosult az önkormányzati vagyon térítésmentes használatára. A szerződésben az önkormányzat és a fenntartó közti viszony teljes körűen szabályozásra került annak érdekében, hogy a fenntartó által ellátott közfeladat akadálytalanul ellátható legyen, figyelemmel arra is, hogy az ingatlan oktatási időn kívüli használatát (pl. népszavazás, választás lebonyolítása) a felek az együttműködés keretében szintén szabályozták. Az érintett intézményekben a közoktatási tevékenységet a fenntartó megfelelően ellátja, az oda járó tanulók megfelelő színvonalú oktatása jelenleg is biztosított.
- [8] Álláspontja szerint a törvényjavaslat indokolása szükséztá arra nézve, hogy van-e olyan más alapvető jog, vagy alkotmányos érték, amely védelme az önkormányzati tulajdon korlátozását szükségessé teszi, az új szabályozást (az egyházi fenntartók tulajdonjogának biztosítását) ugyanis csupán az egyházi köznevelési, szakképző intézményekben járó gyermekek, tanulók, illetve szüleik jogainak védelmével indokolta. Nem tért ki arra, hogy az érintettek jogai mennyiben sérülnek (illetve sérülnek-e egyáltalán), amennyiben a jelenlegi tulajdoni-használati jogviszony változatlan marad.
- [9] A szükségesség vizsgálatával összefüggésben (a tulajdonkorlátozás közérdekűségére vonatkozóan) indokolása szerint a közfeladat ellátásának biztosítása nem vitatottan közérdekű cél, azonban az önmagában nem alapozza meg a kifogásolt jogszabályi rendelkezések Alaptörvénnyel való összhangját, tekintettel arra, hogy az alapvető jog korlátozásának az Alaptörvényben rögzített feltételrendszeréből valamennyi feltétel fennállásának teljesülnie kell. Nézete szerint a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Nkt.) 23. § (9) és (10) bekezdéseibe foglalt rendelkezési jog jelenleg is biztosított az önkormányzat és az egyházi jogi személy között létrejött ingyenes használati megállapodás folytán, továbbá az Nkt. nem tartalmaz olyan rendelkezést, amely alapján szükséges lenne az indítvánnyal támadott szabályozás.
- [10] Álláspontja szerint az új szabályozás az ingó és az ingatlan vagyon elvétele folytán nem tekinthető arányosnak. Azt is kiemelte, hogy a kifogásolt jogszabályi rendelkezések alapján olyan szerződést kell kötnie az egyházi jogi személy fenntartóval, amely folytán a tulajdonjoga határozatlan időre megszűnik. Bár a jogalkotó rögzítette, hogy meghatározott feltételek teljesülése esetén a tulajdon visszaszáll az eredeti tulajdonosra (jelen esetben az indítványozó1-re), ezek a felételek azonban részben „fiktív” feltételek – a katolikus és a református egyház megszűnése nem fog bekövetkezni – másrészt olyan távoli jövőben bekövetkező eseményt jelölnek, mely alapján a tulajdon elvonása gyakorlatilag véglegesnek tekinthető.
- [11] Indokolása szerint a jogalkotó semmilyen garanciát nem biztosít az önkormányzatnak mint eredeti tulajdonosnak arra nézve, hogy a tőle elvett ingó és ingatlan vagyont milyen módon kapja vissza, mert a jogszabály meg-

fogalmazása szerint az ingatlan és ingó vagyon „vagy az azok helyébe lépő vagyonelemek tulajdonjoga” száll vissza, ami egy teljesen homályos megfogalmazás. A jogalkotó nem részletezi (ami pedig garanciális fontosságú lenne), hogy adott esetben mi minősül az átadott vagyon helyébe lépő értéknek. A szabályozás ezen része egyúttal azt is jelenti, hogy az egyházi jogi fenntartó az átadott vagyont szabadon elidegenítheti, ezzel kapcsolatban nincs jogszabályban rögzített tájékoztatási kötelezettsége az indítványozó1. felé. Nincs továbbá előírva olyan ingatlan-nyilvántartásba bejegyezhető jog, amely a jogalkotó által létrehozott feltételek bekövetkeztéig biztosítékot nyújtana az indítványozó1. számára a vagyon megőrzésére. Nézete szerint (hasonlóan az Alkotmánybíróság tankerületi központok ingyenes vagyonkezelői jogának az Alaptörvénnyel való összhangjának vizsgálatára vonatkozó döntésére) a tárgyi esetben is ez lenne az arányos korlátozás. Utalt továbbá arra, hogy az alkotmánybírósági gyakorlat szerinti, az önkormányzat alkotmányosan védett hatásköreinek korlátozására az „ún. kiüresítési mérce” az irányadó, a kifogásolt szabályozás ugyanis nem tartja tiszteletben a tulajdonhoz fűződő alapvető jog lényeges tartalmát az átadott vagyonelemek felett, az indítványozó1. a tulajdonjog egyetlen részjogosítványát sem gyakorolhatja, amely kiüresíti az indítványozó1. Alaptörvény 32. cikk e) pontjában biztosított alkotmányosan védett hatáskörét, ezért a támadott szabályozás sérti az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdését, valamint az Alaptörvény 32. cikk (1) bekezdés c) pontját.

- [12] Az indítvány1. a kifogásolt jogszabályi rendelkezések alaptörvény-ellenességét az Alaptörvény XIII. cikk (2) bekezdése, valamint a 38. cikk (3) bekezdése sérelme okán is állította. Erre vonatkozó indokolásában kifejtette, hogy a kifogásolt rendelkezések az önkormányzati vagyon burkolt kisajátítását jelentik. A jogalkotó megkísérelte ugyan annak a látszatát keltetni, mintha a tulajdonjog átszállása nem lenne végleges, azonban olyan bontó feltételrendszert hozott létre, amely a valóságban nem fog bekövetkezni, vagy bekövetkezése legalábbis elhanyagolható jelentőségű. Utalt továbbá arra, hogy a kisajátítás az Alkotmánybíróság gyakorlatában a tulajdonhoz való jog legsúlyosabb közhatalmi korlátozásoként, illetve a tulajdon közjogi megterheléseként jelenik meg [34/2015. (XII. 9.) AB határozat]. A kisajátítás minden esetben az ingatlan tulajdonosának a személyében bekövetkező változás, melynek következtében a korábbi tulajdonos helyébe az állam, vagy annak valamely szerve lép. Az indítványozó1. álláspontja szerint az érintett ingók és ingatlanok tulajdonosának személyében valóban változás következik be, az érintett vagyonelemek tulajdonosa az egyházi jogi fenntartó lesz. Az a rendelkezés, amely értelmében a tulajdonjog „visszaszállásának” tárgya nem csak az átadott ingó és ingatlan vagyon, hanem „annak helyébe lépő vagyontárgy” is lehet, azt jelenti, hogy az egyházi jogi személy tulajdonos nem a kapott ingó és ingatlan vagyonnal felel, hanem adott esetben a helyébe lépő vagyonelemekkel, így az ingyenesen kapott vagyont jogszerűen, szabadon elidegenítheti. Ezért az indítványozó1. értelmezésében az indítvánnyal támadott rendelkezés folytán a gyakorlatban az önkormányzati tulajdon végleges és ingyenes, ellenérték nélküli elvonása, kisajátítása történik, annak ellenére, hogy az önkormányzatot a kisajátított vagyonelemek tekintetében azonnali, teljes és feltétlen kártalanítás illetné meg. Egyben kifejtette, hogy az említett kisajátítás olyan célból történik, amelyet a kisajátításról szóló 2007. évi CXIII. törvény (a továbbiakban: kisajátítási tv.) nem szabályoz [erre nézve lásd: annak 2. §-át, valamint a 9. § (1) bekezdését], ezért ellentétben állónak véli a támadott, illetve a kisajátítási tv. említett rendelkezéseit.
- [13] Az indítványozó1. továbbá a kifogásolt jogszabályi rendelkezések hatályba lépése folytán az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdése sérelmét is állította, mivel a jogalkotó a szabályozás szempontjából egymással összehasonlítható jogalanyok között, alkotmányos indok nélkül tett különbséget. Ezzel összefüggésben idézte a Nkt. 74. § (1) és (2) bekezdéseiben foglaltakat, amely alapján a tankerületi központ által fenntartott köznevelési intézmény feladatainak ellátását szolgáló, települési önkormányzati tulajdonú ingó és ingatlan vagyonra (amíg az adott ingatlanban a tankerületi központ feladatellátása meg nem szűnik) vonatkozóan a tankerületi központot ingyenes vagyonkezelői jog illeti meg. Amíg az egyházi jogi személy által fenntartott köznevelési intézmények esetén a korábban már ismertetett Eftv. 11/A. §, valamint a 13. § (3) bekezdése vonatkozik, ezzel szemben amennyiben a köznevelési intézmény fenntartója civil szervezet (pl. alapítvány), és a köznevelési feladatellátásához nem áll saját ingatlan vagyon rendelkezésére, akkor azért jellemzően önkormányzati tulajdonú ingatlan vesznek bérbe és annak használatáért bérleti díjat kell fizetniük az önkormányzatnak. Utóbbi esetben azonban nincs semmilyen, az önkormányzat tulajdonát korlátozó jogszabályi rendelkezés. Bár a fenti jogalanyok mindannyian köznevelési intézmény fenntartói, ugyanazt a közfeladatot látják el, azonban a feladatellátás helyül szolgáló, önkormányzati tulajdonú ingó és ingatlan vagyon tekintetében indokolatlanul eltérő jogosítványokkal rendelkeznek, mely közvetlenül érinti az önkormányzat tulajdonhoz való alkotmányos jogát, valamint sérti az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdéseiben foglaltakat.
- [14] 1.2. Az indítványozó2. (Budapest Főváros XV. Kerület Rákospalota) jogi képviselője (dr. Litresits András ügyvéd) útján előterjesztett, – az Alkotmánybíróság főtítkára felhívására kiegészített indítványában – az Abtv. 26. § (2)

bekezdésére alapított alkotmányjogi panaszában az Eftv. 11/A. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte. Állítása szerint az Eftv. általa kifogásolt rendelkezése sérti az Alaptörvény XIII. cikk (1) és (2) bekezdéseiben foglalt jogait, emellett utalt az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére, az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésére, az Alaptörvény 32. cikk (1) bekezdésében, és a 38. cikk (1) és (3) bekezdéseiben foglaltakra, valamint az Alaptörvény Q) cikk sérelmét is állította. Az indítványozó². röviden ismertette a két konkrét ügyére vonatkozó tényállást.

- [15] Az indítványozó². előadta, hogy az Esztergom-Budapesti Főegyházmegye képviselőjében eljáró, Esztergom-budapesti érsek 2023. február 24. napján érkezett megkeresésében az Eftv. 11/A. §-a és 13. § (3) bekezdésére hivatkozással bejelentette mint egyházi jogi személy a tulajdonba vételi igényét a Budapest Főváros XV. Kerület Rákospalota, Pestújhely, Újpalota Önkormányzat kizárólagos tulajdonát képező ingatlanokra, melyek 1/1 tulajdoni hányadban az indítványozó². tulajdonában állnak.
- [16] Hivatkozott arra, hogy az Eftv. említett rendelkezései alapján – jogcímtől függetlenül – minden egyházi jogi személy által használt ingatlanban, ahol állami vagy önkormányzati köznevelési feladat ellátása folyik, a törvényben meghatározott határidőig tett igénybejelentés esetén azt térítésmentesen az egyházi jogi személy tulajdonába kell adni. Kitért arra, hogy a nevezett egyházi jogi személy Iskolai Főhatósága 2016. szeptember 1-je óta egy iskola a fenntartója. Az intézményben zajló iskolai és szakiskolai tevékenység támogatása céljából az intézmény és a Főegyházmegye között 2016. június 7-én, 365/2016. számon használati szerződés jött létre, amely alapján a fent megjelölt ingatlanok ingyenesen, határozatlan időre a Főegyházmegye használatába kerültek, az ingatlanok jelenleg is az egyházi fenntartó birtokában állnak.
- [17] Az indítványozó². szerint az egyik alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés az, hogy az egyházi jogi személy (az Esztergom-Budapesti Főegyházmegye) jelen esetben történő, indítvánnyal kifogásolt jogszabályon alapuló tulajdonszerzése tekinthető-e alkotmányjogi értelemben vett kisajátításnak, különös tekintettel az Alaptörvény 38. cikk (3) bekezdésére, amely szerint nemzeti vagyont csak törvényben meghatározott célból lehet átruházni, törvényben meghatározott kivételekkel az értékarányosság követelményének figyelembevételével. Meghatalmazták-e az ún. kiürítési mércét [lásd: Alaptörvény 32. cikk (1) bekezdése] a sérelmezett jogszabályok, azaz nemcsak korlátozzák, hanem ki is ürítik-e az indítványozó². autonómiáját. Az indítvány². utalt az Alkotmánybíróság 3264/2021. (VII. 7.) AB határozatában foglaltakra (Indokolás [36]), amely kifejtette, hogy az Alaptörvény 31. cikke alkotmányos tartalmát (önkormányzati autonómia) az Alaptörvény 32. cikkében garantált alkotmányosan védett hatáskörök/hatáskörcsoportok töltik meg tartalommal. Ezek korlátozásának a mércéje az ún. kiürítési mérce, amely értelmében az Országgyűlés az önkormányzati autonómiát (mivel azt az Alaptörvény 32. cikk (1) bekezdése eleve törvény keretei között biztosítja) törvénnyel korlátozhatja, de nem ürítheti ki.
- [18] Az indítványozó². álláspontja szerint az általa kifogásolt Eftv. 11/A. §-a sérti az indítványozó². tulajdonjogát az önkormányzati vagyonelemek tekintetében, amelynek alkotmányos védelemben kéne részesülnie. Egyben az általa támadott Eftv. 11/A. § vonatkozásában az ún. „chilling effect”-et, azaz a jogi szabályozásnak az állami beavatkozásnak az alapjogok (indítványozó önkormányzat tulajdonjogának) érvényesülésére gyakorolt dermedtítő hatását is állította, ami nézete szerint a bírói gyakorlatban – így az Alkotmánybíróság gyakorlatában és az EJEB döntéseiben is – a jogkorlátozás megengedhetőségére irányuló vizsgálat értékelési szempontjává vált. Az indítványozó². álláspontja szerint az adott ügyben megállapítható [szemben az ún. „gödi üggyel” – lásd: 8/2021. (III. 2.) AB határozat], hogy az Alaptörvény 32. cikk (1) bekezdése e) és f) pontjai szerinti alkotmányosan védett jogok (az önkormányzáshoz való jog, az önkormányzati autonómia, a költségvetéshez és az önálló gazdálkodáshoz való jog) és az Alaptörvény XIII. cikk (1)–(2) bekezdéseiben biztosított önkormányzati tulajdonjogok kiüresedtek, továbbá a jelen panasszal támadott jogszabályi rendelkezés nem felel meg a „közérdekűség-arányossági” tesztnek sem (ld. 8/2021. (III. 2.) AB határozat, Indokolása [117], [142]), emellett nézete szerint nem felel meg a visszaható hatályú jogalkotás tilalmának.
- [19] Az indítványozó². a kifogásolt jogszabályi rendelkezéseknek az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésbe ütközésével összefüggésben azt is előadta, hogy a tulajdonjog alapjog, a helyi önkormányzat az Alaptörvény 32. cikk (1) bekezdése, valamint a Mötv. 107. §-a alapján törvény keretei között gyakorolhatja az önkormányzati tulajdon tekintetében a tulajdonost megillető jogokat. Az Alaptörvény 38. cikk (1) bekezdése alapján a helyi önkormányzatok tulajdona nemzeti vagyon. Míg a 38. cikk (3) bekezdése értelmében nemzeti vagyont csak törvényben meghatározott célból lehet átruházni, törvényben meghatározott kivételekkel az értékarányosság követelményének figyelembevételével. Hivatkozott a Mötv. 108. § (2) bekezdés b) pontjára, mely értelmében a helyi önkormányzat tulajdonában álló nemzeti vagyon tulajdonjoga ingyenesen átruházható az egyház, egyházi jogi személy részére hitéleti feladatai elősegítése vagy az általa végzett állami, önkormányzati – így különösen oktatási, szociális, család-, gyermek- és ifjúságvédelmi, kulturális – feladatok ellátásának elősegítése érdekében. Míg ugyanezen szakasz (4) bekezdése arról rendelkezik, hogy a helyi önkormányzat képviselő-testületének

nemzeti vagyon ingyenes átadására vonatkozó határozatában meg kell jelölni azt a jogszabályban meghatározott feladatot vagy egyházi hitéleti feladatot, amelynek ellátását az átadás elősegíti. Önkormányzati tulajdon esetén tehát az alapvető jogi garanciák mellett a tulajdonjog közérdekből és arányosan korlátozható. Az arányosság kapcsán utalt az Alaptörvény 38. cikkének (3) bekezdésére, amely szerint a tulajdonátruházás csak az értékarányosság követelményének a figyelembevételével történhet. Kiemelte továbbá, hogy az Alaptörvény XIII. cikk (2) bekezdése, valamint a 38. cikk (3) bekezdése alapján tulajdon közérdekből történő elvonására kizárólag a kisajátítás jogintézménye szolgálhat (lásd még: a kisajátítási tv.-t). Álláspontja szerint jelen esetben az arányosság kérdéses, ugyanis nem lehet attól eltekinteni, hogy az önkormányzati ingatlanok teljes elvétele történik ingyenesen, bárminemű kompenzáció nélkül, az önkormányzatoknak vagyonszertést, kárt okozva (utalt arra, hogy esetében az ingatlanok könyvszerinti értéke: 440 936 992 Ft). Érvelése szerint a törvénnyel elérni kívánt cél elérhető lenne, de nem ebben a formában.

- [20] Az önkormányzati tulajdon elvonása helyett más, enyhébb, a tulajdonjogot kevésbé korlátozó eszközökkel (pl. vagyonkezelői jog létesítésével) is elérhető lett volna a kívánt cél, amelyek az egyház számára tartalmilag azonos jogi pozíciót eredményeznének, mint az Eftv. szerinti tulajdonszerzés, azonban arra a helyi önkormányzati autonómia sérelme nélkül kerülhetne sor, az önkormányzati tulajdon tiszteletben tartása mellett. A tulajdon elvétele, majd adott esetben a jogszabályban kikötött feltételek fennállása esetén annak „visszaadása” sértene jogbiztonság elvét, valamint a gyakorlatban lehetetlen helyzetet eredményezne. Az indítvány2. részletesen ismertette az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény XIII. cikk (1) és (2) bekezdéseivel összefüggő gyakorlatát.
- [21] Az indítványozó2. hivatkozása szerint az Eftv. (kifogásolt rendelkezése) a kisajátításhoz mint a közjogi megterheléshez való jogot „privatizálja”, azonban az elvont tulajdonjog értékhatára, az önkormányzati vagyon egészéhez történő aránya, és további garanciális szabályok nincsenek az Eftv.-ben biztosítva. Kifogásolta továbbá, hogy az Eftv. rendelkezéseiből hiányoznak az állammegóvási kötelezettség szabályai, míg annak 11/A. § (3) bekezdése a tulajdonjog visszaszerzését – nézete szerint – kifejezetten fizetési kötelezettség létrehozása mellett biztosítja, azonban annak tényleges mértékére nézve nem tartalmaz garanciális rendelkezéseket. Az indítványozó2. nézete szerint az Alkotmánybíróság azt a kötelezettséget rója az államra, hogy az önkormányzatok számára biztosítsa a működésükhöz szükséges vagyoni feltételeket, az önkormányzatok vagyoni létalapját. Az önkormányzatoknak ez alapján juttatott források (ingatlanok vagy más jogok), a juttatástól kezdve már alapjogi védelemben részesülnek.
- [22] Az indítványozó2. hivatkozása szerint az általa kifogásolt Eftv. rendelkezése ellentétes az Emberi Jogok Európai Egyezményének (az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezmény és az ahhoz tartozó nyolc kiegészítő jegyzőkönyv kihirdetéséről szóló 1993. évi XXXI. törvény a továbbiakban: Egyezmény) tulajdonjog-védelmére vonatkozó rendelkezéseivel (első kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikk, melyre nézve ismertette az Emberi Jogok Európai Bíróságának tulajdonvédelemre vonatkozó gyakorlatát). Továbbá a kifogásolt rendelkezés folytán annak az Alaptörvény Q) cikkébe ütközését is állította, valamint kérte az Alkotmánybíróságot, hogy az Abtv. 32. § (1) bekezdése szerinti hatáskörben eljárva hivatalból vizsgálja az általa kifogásolt, indítványával támadott rendelkezés nemzetközi szerződésbe ütközését.
- [23] 1.3. Az indítványozó3. (Budapest Főváros XIX. Kerület Kispest Önkormányzata) az Abtv. 26. § (2) bekezdésére alapított alkotmányjogi panaszában az Eftv. 11/A §, valamint a 13. § (3) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése, a 32. cikk (1) bekezdésének e) pontja, a 38. cikk (3) bekezdése, valamint a XIII. cikk (1) bekezdése sérelmére hivatkozással kérte. Indítványában – a befogadási feltételek fennállásának ismertetését követően – előadta, hogy három ingatlan vonatkozásában is érintett a tulajdonában álló ingó és ingatlan vagyon egyházi fenntartó részére történő ingyenes tulajdonba adását illetően.
- [24] Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének sérelmével összefüggésben előadta, hogy az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése alapján az adott beavatkozás szükségességi és arányossági vizsgálata alapján dönthető el, hogy séri-e az alapjog lényeges tartalma. Utalt arra, hogy a tulajdonjog korlátozás alkotmányos mércéje enyhébb követelményt támaszt a szükségességi mércénél, elegendő ugyanis a közérdek meglétét igazolni. Az adott ügyben a tulajdonátruházásra – nézete szerint – a köz: a nevelési-oktatási feladatok ellátása érdekében került sor, míg az arányosság kapcsán az Alaptörvény 38. cikk (3) bekezdése mondja ki, hogy az csak az értékarányosság figyelembevételével történhet. Álláspontja szerint a konkrét ügyben az arányosság kérdéses, mivel nem lehet eltekinteni attól, hogy az önkormányzati ingatlanok teljes elvétele ingyenesen történik, bárminemű kompenzáció, ellentételezés nélkül. Ezzel összefüggésben hivatkozott a 64/1993. (XII. 12.) AB határozat indokolásának IV/3. pontjára, amely szerint még ha a tulajdonba adást igazolja is a közérdek, a tulajdonos kényszerű jogsérelme közötti arányosság megköveteli a kiegyenlítést. A kártalanítás nélküli tulajdonelvonás veszélyes gyakorlatot te-

remthet, amelyben a tulajdonjog biztonsága, mint a gazdaság, a társadalom kiszámítható működése, a jogbiztonság egyik alapköve kerül veszélybe. Az arányossággal összefüggésben kifejtette, hogy ennek vizsgálata során értékelni szükséges, hogy az önkormányzati tulajdon feltételes/időleges elvonása helyett van-e más, enyhébb, a tulajdonjogot kevésbé korlátozó eszköz, amellyel elérhető lett volna a jogalkotó célja. Mivel a kisajátítás szabályaihoz hasonlóan a konkrét esetben is a legenyhébb korlátozás lehet csak elfogadható. Nézete szerint a vagyonkezelői jog létesítése is elegendő lett volna a kívánt cél eléréséhez, ugyanúgy, mint a tankerületi központok vagyonkezelői joga esetén, erre nézve részletesen ismertette a vagyonkezelői jog intézményének jellemzőit, továbbá a vagyonkezelői jog és a tulajdonjog tartalmának különbségeit.

- [25] Érvelésében kitért még arra, hogy nemcsak az egyházak, hanem más típusú jogi személyek (pl. alapítványok) is működtetnek köznevelési intézményeket önkormányzati ingatlantulajdonban, akik azonban ezen vagyontárgyak tulajdonjogát nem kapták meg, amiből szintén az következik, hogy az ilyen jellegű feladatellátás nem igényel tulajdonjog átadást. Hivatkozása szerint az egyházi fenntartó(k) által igényelt ingatlanok közül kettő korlátozottan forgalomképes vagyontárgy, míg egy az üzleti vagyona tartozó, piaci értékkel bíró forgalomképes ingatlan. Bár a korlátozottan forgalomképes vagyontárgyak nem idegeníthetők el, azonban hasznosíthatóak: ingyenesen vagy ellenérték fejében használatba adhatók. Az ingatlanok 1999. április 28-án kerültek az indítványozó3. vagyonába, amelyet tulajdonosként felújított, karbantartott, terheit viselte, mivel abban a tudatban volt, hogy tulajdonával ő rendelkezhet. Azonban az Eftv. kifogásolt rendelkezései a tulajdona elvétele folytán vagyonvesztést, kárt okoztak az indítványozó3. számára. Álláspontja szerint a tulajdonjogának elvétele, illetve visszaadásának feltételei sértik a jogbiztonság elvét, míg a gyakorlatban kiszámíthatatlan, lehetetlen helyzetet eredményeznek.

- [26] 2. A miniszterelnök-helyettes *amicus curiae* beadványaiban ismertette az Alkotmánybírósággal az ügyekkel kapcsolatos álláspontját.
- [27] Az Alkotmánybíróság az indítványozó2. által benyújtott IV/1163/2023. számú, továbbá az indítványozó3. által benyújtott IV/1260/2023. számú alkotmányjogi panaszokat – az ügyek tárgyának azonosságára tekintettel – együttes vizsgálat és elbírálás végett az Abtv. 58. § (2) bekezdése és az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 34. § (1) bekezdése alapján jelen ügghöz egyesítette.

II.

- [28] 1. Az Alaptörvény indítvánnyal érintett rendelkezései:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

„Q) cikk (2) Magyarország nemzetközi jogi kötelezettségeinek teljesítése érdekében biztosítja a nemzetközi jog és a magyar jog összhangját.”

„I. cikk (3) Az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg. Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.”

„XIII. cikk (1) Mindenkinek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez. A tulajdon társadalmi felelősséggel jár. (2) Tulajdont kisajátítani csak kivételesen és közérdekből, törvényben meghatározott esetekben és módon, teljes, feltétlen és azonnali kártalanítás mellett lehet.”

„XV. cikk (1) A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes.

(2) Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékosság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.”

„32. cikk (1) A helyi önkormányzat a helyi közügyek intézése körében törvény keretei között

[...]

c) önállóan igazgat;

[...]

- e) gyakorolja az önkormányzati tulajdon tekintetében a tulajdonost megillető jogokat;
f) meghatározza költségvetését, annak alapján önállóan gazdálkodik”.

„38. cikk (1) Az állam és a helyi önkormányzatok tulajdona nemzeti vagyon. A nemzeti vagyon kezelésének és védelmének célja a közérdek szolgálata, a közös szükségletek kielégítése és a természeti erőforrások megóvása, valamint a jövő nemzedékek szükségleteinek figyelembevétele. A nemzeti vagyon megőrzésének, védelmének és a nemzeti vagyonnal való felelős gazdálkodásnak a követelményeit sarkalatos törvény határozza meg.
[...]

(3) Nemzeti vagyont csak törvényben meghatározott célból lehet átruházni, törvényben meghatározott kivételekkel az értékarányosság követelményének figyelembevétele mellett.”

[29] 2. Az Eftv. Indítványokkal kifogásolt rendelkezései:

„11/A. § (1) Ha az állami vagy önkormányzati feladatot ellátó köznevelési vagy szakképző intézmény fenntartói joga bevett egyház vagy annak belső egyházi jogi személye részére kerül átadásra, az egyházi fenntartó legkésőbb a feladatátvétel éve június 30-ig benyújtott erre vonatkozó igénye alapján a fenntartói jog átadásával együtt a köznevelési vagy szakképző intézmény nevelési-oktatási feladatainak ellátását szolgáló, állami vagy helyi önkormányzati tulajdonban álló ingó és ingatlan vagyont haladéktalanul, de legkésőbb a feladatátvétel évében a nevelési, illetve tanév kezdetéig ingyenesen a bevett egyház vagy annak belső egyházi jogi személye mint fenntartó tulajdonába kell adni azzal, hogy az ingatlan és ingó vagyon, vagy az azok helyébe lépő vagyonelemek tulajdonjoga ingyenesen visszaszáll az eredeti tulajdonosra akkor, ha

- a) a fenntartó jogutód nélkül megszűnik,
- b) a köznevelési vagy szakképző intézmény megszűnik,
- c) a fenntartói jog központi költségvetési szerv, települési önkormányzat, vagy nem bevett egyházi fenntartó részére kerül átadásra, vagy
- d) az ingatlanon a nevelési-oktatási feladat ellátása megszűnik.

(2) Ha az (1) bekezdésben meghatározott határidőn, illetve az eredeti tulajdonosra történő visszaszállás esetében az erre okot adó, (1) bekezdésben meghatározott körülmény vonatkozásában az eredeti tulajdonos tudomás szerzését követő 60 napon belül a szerződés – ingatlan esetében a tulajdonváltás ingatlan-nyilvántartásba történő bejegyzésére alkalmas okiratban – nem jön létre, a fél a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény szerződéskötési kötelezettségre vonatkozó szabályai alapján kérheti a bíróságtól a szerződés létrehozását. A perindítástól kezdődően az ingatlanon elidegenítési és terhelési tilalom áll fenn, amelynek ingatlan-nyilvántartási bejegyzését a bíróság elrendeli.

(3) Az (1) bekezdésben meghatározott vagyonelemek tulajdonjogának visszaszállása esetén az állami, önkormányzati, illetve európai uniós támogatásból végzett beruházást nem kell megtéríteni. Az egyházi forrásból végzett értéknövelő beruházást az értékcsökkenés számvetési szabályai szerint kell megtéríteni.

(4) Az (1)–(3) bekezdés szerinti esetekben az ingatlan tulajdonjogát megszerző fél az átruházó fél által igénybevett, az Ehtv. 19/B. § (3) bekezdése szerinti támogatás tekintetében az átruházó fél jogutódja.”

„13. § (3) Az egyházakat érintő egyes törvények módosításáról szóló 2022. évi LXXVIII. törvény (a továbbiakban: Módtv2.) hatálybalépésekor a Módtv2.-vel megállapított 11/A. § (1) bekezdése szerinti egyházi fenntartó birtokában álló vagyonelemekre a szerződést – az egyházi fenntartó erre vonatkozó igénye alapján – haladéktalanul, de legkésőbb a nevelési, illetve tanév kezdetéig kell megkötni. Az erre vonatkozó igényt legkésőbb 2023. február 28-ig be kell jelenteni. A 11/A. § (2) és (3) bekezdésében foglaltakat ebben az esetben is alkalmazni kell.”

III.

- [30] Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt arról kellett döntenie, hogy az alkotmányjogi panaszok a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesznek-e. Ennek során vizsgálnia kellett a befogadhatóság mind formai, mind tartalmi feltételeinek érvényesülését. Ezek alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszok befogadhatósága körében a következő megállapításokra jutott.

- [31] 1. Az Eftv. indítványozók által kifogásolt 11/A. §-ának rendelkezéseivel az egyházakat érintő egyes törvények módosításáról szóló 2022. évi LXXXVIII. törvény (a továbbiakban: Módtv.) 3. §-a, míg az Eftv. 13. §-ának a (3) bekezdésének rendelkezései az Eftv. 4. §-a folytán egészültek ki, melyek 2022. december 22-én léptek hatályba. Az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszt a támadott jogszabálmódosítások hatálybalépésétől számított száznolcva napon belül lehet benyújtani [Abtv. 30. § (1) bekezdés] (mely az indítványokkal sérelmesnek vélt rendelkezések tekintetében 2023. június 20-án járt le).
- [32] Az indítványozó1. alkotmányjogi panaszát 2023. május 30-án adta postára, így az határidőben érkezett. Az indítványozó2. indítványa 2023. május 31-én érkezett az Alkotmánybíróságra. Miután az indítványozó2. a 2022. december 24-től hatálytalan Módtv. rendelkezéseit támadta, az Alkotmánybíróság főtítkárának hiánypótlási felhívását követően (melyet 2023. június 29-én vett át az indítványozó2., hiánypótlását 2023. július 31-én nyújtotta be) kiegészített indítványát határidőben nyújtotta be, elektronikusan. Az indítványozó3. alkotmányjogi panaszát 2023. június 8-án, határidőben adta postára.
- [33] 2. Az Alkotmánybíróság ezt követően azt vizsgálta, hogy az indítványozók, akik valamennyien helyi önkormányzatok, rendelkeznek-e indítványozói jogosultsággal.
- [34] 2.1. Az egyes igazságügyi tárgyú törvényeknek a magyar helyreállítási és ellenállóképességi tervhez kapcsolódó módosításáról szóló 2023. évi X. törvény 2023. június 1-jei hatállyal módosította az Abtv. 27. §-át, amely következtében a közhatalmi jogkörben eljáró indítványozók indítványozói jogosultsága az Abtv. 27. §-át illetően megszűnt, ez azonban a közhatalmat gyakorló indítványozók jogosultságát az Abtv. 26. § (2) bekezdésére alapított alkotmányjogi panaszok esetében nem zárja ki. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozók mint helyi önkormányzatok az Abtv. 26. § (2) bekezdésére alapított alkotmányjogi panasz előterjesztésére jogosultak.
- [35] 2.2. Az indítványozó2. az Alkotmánybíróságtól az általa kifogásolt Eftv. rendelkezései nemzetközi szerződésbe ütközésének hivatalból történő megállapítását is kérte. Az Alkotmánybíróság a jogszabályok nemzetközi szerződésbe ütközésének vizsgálatát kizárólag az Abtv. 32. § (2) bekezdése szerinti indítványozói kör (az országgyűlési képviselők egynegyede, a Kormány, a Kúria elnöke, a legfőbb ügyész, az alapvető jogok biztosa, valamint az egyedi ügyben eljáró bíró) kezdeményezésére végezheti el, az indítványozó2. pedig az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz keretei között jogszabály nemzetközi szerződésbe ütközésének vizsgálatát sem kezdeményezheti. Az Alkotmánybíróság ezért megállapítja, hogy az alkotmányjogi panasz azon eleme, amely az Egyezmény sérelmét állítja, érdemi elbírálásra nem alkalmas. Míg jelen esetben az Alkotmánybíróság a nemzetközi szerződésbe ütközés hivatalbóli vizsgálatát nem tartotta indokoltnak.
- [36] 3. Az indítványozók az Abtv. 26. § (2) bekezdés szerinti hatáskörben kérték az Alkotmánybíróság eljárását. Az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság eljárása kivételesen akkor kezdeményezhető, ha az alaptörvény-ellenes jogszabály rendelkezésének alkalmazása vagy hatályosulása folytán közvetlenül, bírói döntés nélkül következett be a jogsérelem, és nincs a jogsérelem orvoslására szolgáló jogorvoslati eljárás. „Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) és d) pontja szerinti alkotmányjogi panasz jogintézményének egyaránt elsődleges célja [...] az egyéni, szubjektív jogvédelem: a ténylegesen jogsérelmet okozó alaptörvény-ellenes jogszabály, illetve alaptörvény-ellenes bírói döntés által okozott jogsérelem orvosolása. [...] a panasz befogadhatóságának feltétele az érintettség, nevezetesen az, hogy a panaszos által alaptörvény-ellenesnek ítélt jogszabály a panaszos személyét, konkrét jogviszonyát közvetlenül és ténylegesen, aktuálisan érintő rendelkezést állapít meg, s ennek következtében a panaszos alapjogai sérülnek {33/2012. (VII. 17.) AB határozat, Indokolás [61]–[62], [66]}” {3367/2012. (XII. 15.) AB végzés; Indokolás [13], [15]}. Tehát „[a] kivételes panasz esetében, mivel az közvetlenül a norma ellen irányul, különös jelentősége van az érintettség vizsgálatának, hiszen a panaszos alapjogában való személyes, közvetlen és aktuális sérelme különbözteti meg a kivételes panaszt az utólagos normakontroll korábbi, bárki által kezdeményezhető változatától. [Az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (régí Abtv.) 20. § (2) bekezdés]” {3105/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [3]}.
- [37] A kivételes alkotmányjogi panasz kapcsán az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlata szerint „[a]z érintettségnek [...] személyesnek, közvetlennek és aktuálisnak kell lennie {lásd: 3110/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [27]}.” {3120/2015. (VII. 2.) AB végzés, Indokolás [55]}. Nem állapítható meg az indítványozó érintettsége akkor, ha a támadott jogszabályi rendelkezés az indítványozóval szemben nem került alkalmazásra, vagy annak hatályosulása őt közvetlenül nem érintette (vagyis a jogsérelem nem következett be, nem aktuális) {3170/2015. (VII. 24.) AB végzés, Indokolás [11]}. Ha a jogszabály érvényesüléséhez konstitutív hatályú végrehajtási aktus

szükséges, az indítványozónak először a jogsértést közvetlenül megvalósító államhatalmi aktust kell megtámadnia, amelyet követően lehetővé válik a norma közvetett vizsgálata is. „Az aktuális érintettség követelménye azt jelenti, hogy az érintettségnek az alkotmányjogi panasz benyújtásakor fenn kell állnia” {először 3110/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [27]–[31], megerősítette: 3123/2015. (VII. 9.) AB végzés, Indokolás [12]}. {A gyakorlat összefoglalását lásd még: 33/2017. (XII. 6.) AB határozat, Indokolás [32]–[35]; 33/2019. (XI. 27.) AB határozat, Indokolás [18]–[19]}

- [38] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a támadott jogszabályi rendelkezések előírásai az indítványozókkal szemben közvetlenül, más állami aktus közbejötté nélkül hatályosulnak, ahhoz végrehajtási aktus nem szükséges. Az Eftv. kifogásolt 11/A. §, valamint 13. § (3) bekezdése ugyanis önmagában, jogalkalmazói döntés közbejötté nélkül, közvetlenül vezetnek az indítványozók által állított alapjog-sérelemhez, és nincs a jogsérelem orvoslására szolgáló jogorvoslati eljárás, ezért az indítványozók által kifogásolt rendelkezések az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti panaszokkal támadhatóak. Továbbá az indítványozók mint helyi önkormányzatok, valamennyien a kifogásolt norma címzettjei, a kifogásolt rendelkezések az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése szerinti alapjogukat érinti, így a közvetlen érintettségük is megállapítható. Emellett az indítványozók aktuális érintettsége szintén fennáll, mivel mindhárom indítványozó helyi önkormányzat becsatolta az érintett ingatlanai tulajdonba adására vonatkozó egyházi jogi személyek igénybejelentéseit, mellékelve az ingatlanok tulajdoni lapját.
- [39] 4. Az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz – hasonlóan az Abtv. 27. §-ára, valamint 26. § (1) bekezdésére alapított alkotmányjogi panaszokhoz – csak az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának sérelmére alapítható (pl. 3232/2021. VI. 4.) AB végzés, Indokolás [9]). Az indítványozó2. a kifogásolt rendelkezések folytán az Alaptörvény Q) cikk sérelmét is megemlíttette, azonban az Alaptörvény ezen cikke nem minősül az Alaptörvényben biztosított jognak, amelyre alkotmányjogi panasz lenne alapítható. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint szintén nem minősül Alaptörvényben biztosított jognak az I. cikk (3) bekezdése {lásd például: 3349/2021. (VII. 23.) AB végzés, Indokolás [34]}, így arra önálló alkotmányjogi panasz szintén nem alapítható.
- [40] Az indítványozó2. az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére utalással is állította a kifogásolt jogszabályi rendelkezések alaptörvény-ellenességét. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a testület csak kivételes esetekben, így különösen a visszaható hatályú jogalkotás és a felkészülési idő hiánya esetén ismeri el az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogbiztonság elvét olyan Alaptörvényben biztosított jogként, amelyre alkotmányjogi panasz is alapítható {elsőként lásd: 3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [14], többek között megerősítette: 3223/2016. (XI. 14.) AB végzés, Indokolás [17]}. Az indítványozó2. alkotmányjogi panaszban az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével összefüggésben, bár a jogbiztonság sérelmére hivatkozott, azonban nem adott elő semmilyen indokolást. Mivel a jogbiztonság nem tartozik a fenti kivételek körébe, így az Alaptörvény B) cikkére jelen ügyben alkotmányjogi panasz szintén nem alapítható. Az indítványozó2. az Alaptörvény 38. cikk (1) bekezdése sérelmét is állította, azonban az az alkotmányjogi panaszok elbírálása szempontjából szintén nem tartalmaz Alaptörvényben biztosított jogot, ezért ennek állított sérelme sem vetheti fel az indítványozó2. Alaptörvényben biztosított jogának a sérelmét {vö. 3197/2022. (IV. 29.) AB határozat, Indokolás [16]}.
- [41] Mindezekre tekintettel az említett indítványi elemek nem felelnek meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pontja előírásainak.
- [42] Az indítványok – a fentiekben foglaltakat nem érintve – az indítványozók jogosultságán és az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezéseken [Abtv. 51. § (1) bekezdés és 52. § (1b) bekezdés a) pont], valamint az Alkotmánybíróság Abtv. 26. § (2) bekezdése hatáskörén túl megjelölték az Alkotmánybíróság által vizsgálendő törvényi rendelkezéseket [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont], valamint az Alaptörvény sérelmet szenvedett rendelkezéseit {Alaptörvény XIII. cikk (1)–(2) bekezdése, XV. cikk (1)–(2) bekezdései, 32. cikk (1) bekezdése, 38. cikk (3) bekezdése [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont]}. Az indítványozók indokát adták az eljárás megindításának, kifejtették az Alaptörvényben foglalt és az indítványban felhívott jogok sérelmének a lényegét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont], indokolták továbbá azt is, hogy a támadott törvényi rendelkezéseket miért vélik ellentétesnek az Alaptörvény általuk felhívott rendelkezéseivel [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont]. Emellett az indítványozók kifejezett kérelmet terjesztettek elő a támadott törvényi rendelkezések megsemmisítésére [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont].
- [43] Ugyanakkor az Alkotmánybíróság azt is észlelte, hogy az indítványozó1. és az indítványozó2. bár megjelölte az Alaptörvény 32. cikk (1) bekezdését, azonban nem terjesztettek elő arra vonatkozó alkotmányjogi indokolást, illetve érvelést, hogy a támadott törvényi rendelkezéseket miért vélik ellentétesnek az Alaptörvény általuk felhívott rendelkezéseivel. Továbbá az indítványozók az Alaptörvény 38. cikk (3) bekezdése sérelmét is állították, azonban arra vonatkozóan önálló indokolást nem terjesztettek elő, azt kizárólag az Alaptörvény XIII. cikkel ösz-

szefüggésben állították. Ennek hiányában az Alkotmánybíróság vizsgálata ezek tekintetében szintén nem volt lefolytatható.

- [44] 5. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kétélye, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés felvetése esetén fogadható be. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így azok fennállását az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja [3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]]. Tekintve, hogy az indítványozók alkotmányjogi panaszukat az Abtv. 26. § (2) bekezdésére alapították, így jelen ügyben a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kétélye értelemszerűen nem vetődhetett fel. Az alkotmányjogi jelentőségű kérdés felvetésével kapcsolatosan az Alkotmánybíróság az alábbiakat állapította meg.
- [45] Az Alkotmánybíróság megítélése szerint alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, hogy az indítványozók által kifogásolt Eftv. rendelkezései alaptörvény-ellenesen, az Alaptörvény XIII. cikk (1) és (2) bekezdéseinek sérelmével korlátozzák-e az indítványozók tulajdonjogát azzal, hogy amennyiben az állami vagy önkormányzati feladatot ellátó köznevelési vagy szakképző intézmény fenntartói joga bevett egyház, vagy annak belső egyházi jogi személye részére kerül átadásra, úgy az egyházi fenntartó ilyen irányú igénye esetén az említett feladatellátást szolgáló, helyi önkormányzat tulajdonában álló ingó és ingatlan ingyenesen kell az egyházi fenntartó tulajdonába adnia. Továbbá szintén alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, hogy a kifogásolt rendelkezések önkényesen különböztetik-e meg a települési önkormányzatokat ingó és ingatlan vagyonuk jogosultságai vonatkozásában aszerint, hogy ki az abban folyó, köznevelési feladatellátást végző intézmény fenntartója. Különös tekintettel arra, hogy az állami vagy önkormányzati feladatot ellátó köznevelési vagy szakképző intézmény egyházi jogi fenntartói a helyi önkormányzatok tulajdonában álló, nevelési-oktatási feladatellátást szolgáló helyi önkormányzati vagyon ingyenes vagyónátruházására tarthatnak igényt, addig erre más (pl. civil), ugyanilyen feladatellátást végző fenntartók *ex lege* nem jogosultak.
- [46] 6. A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszokat az Ügyrend 31. § (6) bekezdése alapján, a befogadról szóló döntést mellőzve, az Alaptörvény XIII. és XV. cikkei vonatkozásában érdemben bírálta el.

IV.

- [47] Az alkotmányjogi panaszok nem megalapozottak.
- [48] 1. Az Alkotmánybíróság elsőként az Eftv. indítványozók által támadott rendelkezéseinek az Alaptörvény XIII. cikk (1) és (2) bekezdései sérelmét állító kérelmét vizsgálta. Nevezetesen, hogy az Eftv. kifogásolt rendelkezései alaptörvény-ellenesen korlátozzák-e az az indítványozó helyi önkormányzatok Alaptörvény XIII. cikke szerinti tulajdonjogát azzal, hogy amennyiben az állami vagy önkormányzati feladatot ellátó köznevelési vagy szakképző intézmény fenntartói joga bevett egyház, vagy annak belső egyházi jogi személye részére kerül átadásra, az egyházi fenntartó ilyen irányú igénye esetén az említett feladatellátást szolgáló, helyi önkormányzat tulajdonában álló ingó és ingatlan vagyont ingyenesen kell az egyházi fenntartó tulajdonába adni. Erre figyelemmel a kifogásolt rendelkezések sértik-e az Alaptörvény XIII. cikk (1) és (2) bekezdése alkotmányos garanciáit.
- [49] 2. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt áttekintette az Alaptörvény XIII. cikk (1)–(2) bekezdéseihez kapcsolódó, az ügy szempontjából releváns gyakorlatát.
- [50] 2.1. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tulajdonhoz való alapjogra vonatkozó gyakorlatát a 3192/2022 (IV. 29.) AB határozatában megerősítve [lásd előtte pl. a 3002/2019 (I. 7.) AB határozatban, a 3076/2017. (IV. 28.) AB határozatban foglaltakat] az alábbiakban összegezte: „Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében előírt rendelkezés alapvető jogi oltalomban részesíti [a] tulajdont. Az Alkotmánybíróság felfogása szerint a tulajdon alkotmányjogi oltalma az értékgarancia és a közérdekű korlátozás ismerve mentén elsősorban az állam közhatalmi beavatkozásaival szemben nyújt védelmet. Az Alkotmánybíróság emlékeztet az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében elismert tulajdonhoz fűződő jog körében kialakított következetes gyakorlatára, amely szerint az alkotmányos tulajdonvédelem köre és módja nem szükségképpen követi a polgári jogi fogalmakat, és nem azonosítható az absztrakt polgári jogi tulajdon védelmével, sem a birtoklás, használat, rendelkezés részjogosítványai, sem pedig negatív és abszolút jogként való meghatározásával. Az alapjogként védett tulajdonhoz való

jog tartalmát a mindenkori közjogi és (alkotmányos) magánjogi korlátokkal együtt kell érteni. Az alkotmányos tulajdonvédelem terjedelme mindig konkrét; függ a tulajdon alanyától, tárgyától és funkciójától, illetve a korlátozás módjától is. A tulajdonhoz való alapjog a már megszerzett tulajdont, illetve kivételes esetekben a tulajdoni várományokat védi” (Indokolás [36]). Ugyanakkor az Alkotmánybíróság következetes álláspontja szerint önmagában a gazdasági vagy rendszeres jövedelemszerző tevékenység, a vállalkozási tevékenység jövőbeni nyereségének reménye nem tekinthető az alkotmányos tulajdonjog által elismert és védett tulajdoni várománynak, vagyis nem áll az Alaptörvény XIII. cikkének oltalma alatt [3024/2014. (II. 9.) AB határozat, Indokolás [43]–[44]]. Az Alkotmánybíróság azt is számos határozatában rögzítette, hogy a tulajdonhoz való jog nem minősül korlátozhatatlan alapjognak: az Alaptörvényben foglalt megfelelő alapjogi garanciák tiszteletben tartása esetében az állami beavatkozás nem kizárt. Különös jelentőséggel bír e körben az a tény, hogy amint azt az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének második mondata is deklarálja, „a tulajdon társadalmi felelősséggel jár” [20/2014. (VII. 3.) AB határozat, Indokolás [155]].

- [51] 2.2. Az Alkotmánybíróság a 3180/2018. (VI. 8.) AB határozatában a helyi önkormányzatok XIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét az önkormányzati tulajdonban álló ingatlan vagyonon, a tankerületi központok számára történő ingyenes vagyonkezelői jog alapításával összefüggésben vizsgálta.
- [52] Az Alkotmánybíróság – többek között – megállapította, hogy a hatályos Alaptörvény (a korábbi Alkotmányhoz hasonlóan) a XIII. cikk (1) bekezdésén túl is szabályozza az önkormányzatok tulajdonát, ekként az önkormányzatok tulajdonát érintő szabályozás Alaptörvénnyel való összhangjának vizsgálata során ezen rendelkezések összessége (és nem pedig csupán annak egyetlen eleme) az irányadó. Az Alaptörvény 32. cikk (6) bekezdése értelmében a helyi önkormányzatok tulajdona köztulajdon, amely feladataik ellátását szolgálja, a 38. cikk (1) bekezdése értelmében pedig az állam és a helyi önkormányzatok tulajdona nemzeti vagyon, mely nemzeti vagyon kezelésének és védelmének célja (egyebek között) a közérdek szolgálata. Mindez azt is jelenti, hogy amíg az önkormányzatok tulajdonának védelmére harmadik felekkel szemben a tulajdonhoz való jog Alaptörvényből következő általános szabályainak megfelelően, kizárólag a XIII. cikk rendelkezései alapján kerülhet sor, addig az állam és az önkormányzat viszonyában az önkormányzat vagyona (és általában a nemzeti vagyon) vonatkozásában a feladathoz kötöttség is érvényesül, ami a XIII. cikk (1) bekezdése szerinti általános tulajdonhoz való jog közérdekű korlátja. Ez a megközelítés összhangban áll a XIII. cikk (1) bekezdésének második mondatával is, miszerint a tulajdon társadalmi felelősséggel jár. Hangsúlyozta továbbá, hogy az Alaptörvény hivatkozott rendelkezéseinek együttes értelmezéséből következik, hogy valamely korábban önkormányzati feladat- és hatáskör állami feladattá válása lehetővé teszi az adott feladat ellátását szolgáló önkormányzati vagyontárgyak vonatkozásában az önkormányzatok tulajdonhoz való jogának állam általi korlátozását. A korlátozás azonban csak annyiban érvényesíthető, amennyiben az adott önkormányzati vagyontárgy döntően és közvetlenül a megjelölt feladat- és hatáskör ellátását szolgálta (Indokolás [21]).
- [53] 2.3. Az Alkotmánybíróság előtt – a 8/2021. (III. 2.) AB határozatában – szintén alkotmányossági vizsgálat tárgyát képezte, hogy a helyi önkormányzat tulajdonában álló ingatlanon a megyei önkormányzat jogszabályon alapuló (*ex lege*) ingyenes ingatlantulajdon-szerzése sérti-e az Alaptörvény XIII. cikkét. Ezzel összefüggésben – többek között – utalva a 3180/2018. (VI. 18.) AB határozatában foglaltakra – kiemelte az Alkotmánybíróság, hogy az önkormányzatok nemzeti vagyon részét képező tulajdona köztulajdon, mint ilyen közcélokat szolgál, alapvetően az Mötv.-ben foglalt önkormányzati feladatok ellátását biztosítja [Alaptörvény 32. cikk (6) bekezdés, 38. cikk (1) bekezdés, Mötv. 108. § (1) bekezdés, a nemzeti vagyonról szóló 2011. évi CXCVI. törvénynek (a továbbiakban: Nvt.) 5. § (2) bekezdés, 5. § (3) bekezdés *a*) és *b*) pont]. Hangsúlyozta továbbá, hogy az Alaptörvény 32. cikk (1) bekezdése szerinti, abban felsorolt önkormányzati hatásköröket törvény keretei között a helyi közügyek intézése körében gyakorolja az önkormányzat. Azaz valamennyi ott felsorolt, és alkotmányosan védett hatáskör gyakorlásának alaptörvényi korlátja egyrészt a törvény kereteihez kötöttség, másrészt a helyi közügyek körébe tartozó feladatok ellátása. Az Alaptörvény 32. cikk *e*) pontjában foglalt alkotmányosan védett hatáskör értelmében az önkormányzat gyakorolja az önkormányzati tulajdon tekintetében a tulajdonost megillető jogokat azzal, hogy az alkotmányosan védett hatáskörnél is érvényesülnek a fenti alaptörvényi korlátok. Hivatkozott továbbá arra, hogy a Mötv. 107. §-a kifejezetten utal az önkormányzati tulajdon tekintetében a tulajdonosi részjogosítványok törvényi eltéréssel való gyakorolhatóságára: „A helyi önkormányzatot – törvényben meghatározott eltérésekkel – megilletik mindazok a jogok és terhelik mindazok a kötelezettségek, amelyek a tulajdonost megilletik, terhelik.”

- [54] 2.4. Az Alkotmánybíróság a 3311/2019. (XI. 21.) AB határozatában a tankerületi központok által fenntartott köznevelési intézmény és szakképzési centrum feladatainak ellátását szolgáló települési önkormányzati tulajdonú ingó és ingatlan vagyonának a fenntartó ingyenes vagyonkezelői jogával összefüggésben szintén vizsgálta az Alaptörvény XIII. cikke esetleges sérelmét.
- [55] Az Alkotmánybíróság kiemelte, hogy az önkormányzatok tulajdonának védelmére harmadik felekkel szemben a tulajdonhoz való jog Alaptörvényből következő általános szabályainak megfelelően, kizárólag a XIII. cikk rendelkezései alapján kerülhet sor, ugyanakkor az állam és az önkormányzat viszonyában az önkormányzat vagyona (és általában a nemzeti vagyon) vonatkozásában a feladathoz kötöttség is érvényesül, ami a XIII. cikk (1) bekezdése szerinti általános tulajdonhoz való jog közérdekű korlátja. Ez a megközelítés összhangban áll a XIII. cikk (1) bekezdésének második mondatával is, miszerint a tulajdon társadalmi felelősséggel jár. Az Alaptörvény hivatkozott rendelkezéseinek együttes értelmezéséből következik, hogy valamely korábban önkormányzati feladat- és hatáskör állami feladattá válása lehetővé teszi az adott feladat ellátását szolgáló önkormányzati vagyontárgyak vonatkozásában az önkormányzatok tulajdonhoz való jogának állam általi korlátozását. A korlátozás azonban csak annyiban érvényesíthető, amennyiben az adott önkormányzati vagyontárgy döntően és közvetlenül a megjelölt feladat- és hatáskör ellátását szolgálta (Indokolás [45]).
- [56] Vizsgálata során az Alkotmánybíróság hangsúlyozta, hogy következetes gyakorlata szerint az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése szerinti tulajdonjog korlátozásának alkotmányos mércéje – a jogkorlátozás alapját vizsgálva – enyhébb követelményt támaszt az alapjogok Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésébe foglalt szükségességi mércéjénél, mivel ez esetben elegendő a közérdek meglétét igazolni [34/2015. (XII. 9.) AB határozat, Indokolás [46]]. A köznevelés mint állami feladat megfelelő szervezeti keretek között, és megfelelő színvonalon történő ellátása az Alaptörvény XIII. cikke szempontjából elfogadható alapvető közérdeknek minősül. Továbbá azt is kifejtette, hogy a mindenkori kormánynak kell azt igazolnia (adott esetben a vonatkozó szakmai álláspontok megfelelő ütköztetését követően), hogy a tervezett változtatások miért és mennyiben járulnak hozzá ezen közérdek érvényesítéséhez. Az Alkotmánybíróságnak ugyanakkor nem lehet feladata annak vizsgálata, hogy valamely, korábban önkormányzati feladat- és hatáskör állami feladattá válása mennyiben segíti elő az adott feladat- és hatáskör korábbiaknál hatékonyabb ellátását, ennek mérlegelése ugyanis a mindenkori jogalkotó kompetenciájába tartozó kérdés. Az Alkotmánybíróság hatásköre kizárólag valamely, a jogalkotó által választott szabályozási modell Alaptörvénnyel való összhangjának vizsgálatára terjedhet ki (Indokolás [47]–[48]).
- [57] Az Alkotmánybíróság a fentiekben bemutatott megállapításaira jelen ügy vizsgálata során is figyelemmel volt, az előbbieken ismertetettek mentén folytatta le vizsgálatát.
- [58] 3. Az Alkotmánybíróság ezt követően röviden áttekintette az indítványokkal érintett jogszabályi rendelkezéseket és azok jogszabályi környezetét.
- [59] Az Alkotmánybíróság a 3311/2019. (XI. 21.) AB határozatában (Indokolás [46]) már bemutatta, hogy a korábban hatályban volt helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény 8. § (4) bekezdése szerint a települési önkormányzat volt köteles gondoskodni az alapfokú oktatásról. A Mötv. 13. § (1) bekezdése nevesíti a helyi közügyek, valamint a helyben biztosítható közfeladatok körében ellátandó helyi önkormányzati feladatokat, mely feladatok között az alap- és középfokú nevelés, valamint az oktatás nem szerepel. Ezzel egyezően, az Nkt. 2. § (1) bekezdésének rendelkezése szerint az Alaptörvényben foglalt ingyenes és kötelező alapfokú, valamint az ingyenes és mindenki számára hozzáférhető középfokú nevelés-oktatáshoz való jog biztosítása az érettségi megszerzéséig, illetve az első szakképzettség megszerzését biztosító első szakmai vizsga befejezéséig a magyar állam közszolgálati feladata. Mindez azt jelenti, hogy a korábban önkormányzati feladat- és hatáskörbe tartozó alapfokú oktatásról történő gondoskodás állami feladattá vált. Az Nkt. 2. § (3) bekezdése értelmében köznevelési intézményt az állam, továbbá a nemzetiségi önkormányzat, az egyházi jogi személy, a vallási egyesület, valamint más személy vagy szervezet – a törvény keretei között – tarthat fenn, amennyiben a tevékenység folytatásának a jogát megszerezte. Míg óvodát települési önkormányzat is alapíthat és tarthat fenn.
- [60] Az Eftv. indítványokkal kifogásolt, 2022. december 22-én hatályba lépett rendelkezései értelmében, amennyiben a köznevelési közfeladat fenntartója egyházi jogi személy (bevetett egyház vagy annak belső egyházi jogi személye), úgy az ezt a köznevelési feladatellátást szolgáló állami vagy helyi önkormányzati tulajdonban álló ingó és ingatlan vagyont ingyenesen a bevetett egyház vagy annak belső egyházi jogi személy mint fenntartó tulajdonába kell adni a köznevelési feladatellátás idejére [11/A. § (1) bekezdés]. Emellett az Eftv. rendelkezik az adott vagyon, vagy az azok helyébe lépő vagyonelemek tulajdonjoga visszaszállásának eredeti tulajdonosra történő feltételeiről [11/A. § (1) bekezdés a)–d)], valamint a bírósági jogérvényesítés feltételeiről [11/A. § (2) bekezdés], valamint a tulajdonjog visszaszállása esetén az elszámolás szabályairól [11/A. § (3) bekezdés], és a jogutódlás szabályairól [11/A. § (4) bekezdés]. Az Eftv. 13. § (3) bekezdése a helyi önkormányzati tulajdonban álló,

de az egyházi fenntartó birtokában lévő vagyonelemekre vonatkozó igénybejelentés, valamint az erre vonatkozó szerződés megkötésének határidejét rögzíti (mely szerint az igénybejelentést haladéktalanul, de legkésőbb a nevelési, illetve tanév kezdetéig kellett megkötni, míg az erre vonatkozó igényt 2023. február 28-ig kellett bejelenteni).

- [61] 4. Az Alkotmánybíróság ezt követően azt vizsgálta, hogy a helyi önkormányzati tulajdonban lévő ingó és ingatlan vagyonnak az Eftv. kifogásolt rendelkezései alapján a bejegyzett egyház (illetve belső jogi személye) részére történő ingyenes tulajdonba adása tekinthető-e kisajátításnak.
- [62] 4.1. Az Alaptörvény 32. cikk (6) bekezdése értelmében a helyi önkormányzatok tulajdona köztulajdon, amely feladataik ellátását szolgálja. Míg az Alaptörvény 38. cikk (1) bekezdése értelmében az állam és a helyi önkormányzatok tulajdona nemzeti vagyon, mely nemzeti vagyon kezelésének és védelmének célja (egyebek között) a közérdek szolgálata.
- [63] Az Nvt. 5. § (5) bekezdésének *b)* pontja értelmében a helyi önkormányzat tulajdonában álló, a helyi önkormányzat képviselő-testülete és szervei, továbbá a helyi önkormányzat által fenntartott, közfeladatot ellátó intézmény, költségvetési szerv elhelyezését, valamint azok feladatának ellátását szolgáló épület, épületrész a helyi önkormányzat korlátozottan forgalomképes törzsvagyonát képezik. Az említett korlátozás – az Nvt. 5. § (6) bekezdése alapján – addig áll fenn, amíg az adott vagyontárgy közvetlenül önkormányzati feladat és hatáskör ellátását vagy a közhatalom gyakorlását szolgálja. Az Nvt. alapján a nemzeti vagyon átruházása törvényben meghatározott feltételekhez kötött. Speciális rendelkezésként az Nvt. 14. § (1) bekezdése – többek között – rögzíti, hogy amennyiben törvény a helyi önkormányzat feladatát (más helyi önkormányzat feladataként vagy) állami feladatként állapítja meg, a feladat ellátását közvetlenül szolgáló és ahhoz szükséges helyi önkormányzati vagyonnak a feladatot átvevő részére történő tulajdonba adása nyilvántartási értéken való átvezetéssel, ingyenesen történik. Ez a rendelkezés arra az esetre is vonatkozik, ha (az állam vagy) az önkormányzat a közfeladat részét képező feladatot ad át, és ennek a feladatnak az ellátását közvetlenül szolgáló és ahhoz szükséges vagyonelem tulajdonjoga kerül ingyenesen átruházásra. Az Nvt. 14/A. §-a lehetővé teszi az állami vagyon meghatározott, az ún. átlátható szervezetek részére történő ingyenes tulajdonátruházását, amelynek (2) bekezdés *a)* pontja értelmében az egyházi jogi személy is annak minősül. Emellett a Mötv. 108. §-a valamely korábban volt önkormányzati feladat- és hatáskör államivá válása esetén szintén lehetővé teszi a helyi önkormányzat tulajdonában álló nemzeti vagyon tulajdonjoga ingyenes átruházását.
- [64] 4.2. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a kisajátítás minden esetben az ingatlan tulajdonosának a személyében bekövetkező olyan változás, amely esetén az ingatlan tulajdonosa helyébe az állam, vagy annak valamely szerve lép. Jelen esetben, azonban (lásd: hasonlóan a korábban pl. a 8/2021 (III. 2.) AB határozatában foglaltakhoz) nem erről van szó. A konkrét esetben ugyanis az állam a fentiekben már bemutatottak szerint az Nvt. rendelkezései alapján a helyi önkormányzat korlátozottan forgalomképes törzsvagyonát a köznevelési közfeladat ellátása érdekében adja ingyenesen az egyházi fenntartó tulajdonába.
- [65] Az Alkotmánybíróság az előbbieken említett határozatában – a kisajátítás feltételeinek vizsgálata kapcsán – azt is kifejtette, hogy alapvető különbség van abban, hogy az állam mint közhatalmi szervezet egy magánszemély tulajdonát sajátítja-e ki, vagy egy közfeladat ellátása érdekében a forgalomképtelen önkormányzati törzsvagyonba tartozó vagyonelemet jogszabály útján egy másik önkormányzat tulajdonába adja ingyenesen (Indokolás [132]).
- [66] Jelen esetben az állam által ingyenesen átruházott vagyon, bár nem forgalomképtelen, azonban az az adott állami feladat ellátása okán mind a régi, mind az új tulajdonos jogai tekintetében jelentősen korlátozott. Az adott vagyon funkciójának a kötöttségéből következően ugyanis (amely szerint csak az adott állami feladatellátás végezhető az adott ingatlanban) mind az eredeti, mind az új tulajdonosok tulajdonosi jogait, így többek között a Ptk. szerinti klasszikus tulajdonosi részjogosítványait is csak igen korlátozottan, a törvényi eltérésekkel gyakorolhatják. A fentiek szerinti vagyonhoz mint tulajdonhoz rendelt, ahhoz kötött állami funkció gyakorlatilag a mindenkori tulajdonos rendelkezési jogát minimálisra/jelentősen korlátozza, és a használati jogát is csak a feladatellátáshoz kötötten teszi lehetővé, akkor is ha közben ingyenes tulajdonátruházás történik. Emellett szintén nem hagyható figyelmen kívül, hogy a mindenkori tulajdonost a tulajdoni jogával összefüggésben kötelezettségek is terhelik (állagmegóvás, egyéb fenntartási költségek), amely az ingatlan tulajdonának átszállásával az új tulajdonos kötelezettségeivé válnak.
- [67] Ugyanakkor szintén nem hagyható figyelmen kívül, hogy az Eftv. rendelkezései az adott vagyon használatának funkcióhoz való kötöttségét garanciákkal védi. Így pl. amennyiben az új tulajdonos az adott állami feladatellátá-

tással felhagyna, úgy a feladatellátáshoz kötött vagyon helyi önkormányzati tulajdonba való visszaszállása *ex lege* biztosított [Eftv. 11/A. § (1) bekezdés d) pont].

- [68] Továbbá megállapítható, hogy az Eftv. kifogásolt rendelkezései mellett maga az Alaptörvény, valamint az Nvt. és a Mötv. előbbiekben részletezett rendelkezései is lehetővé teszik a közfeladat ellátása érdekében a köznevelési feladat ellátását szolgáló helyi önkormányzati vagyonra nézve a helyi önkormányzat tulajdonhoz való jogának állami korlátozását, amennyiben az önkormányzati vagyontárgy döntően és közvetlenül a megjelölt feladat- és hatáskör ellátását szolgálja.
- [69] Az Alkotmánybíróság mindezek alapján jelen vizsgálata során arra a megállapításra jutott, hogy a kifogásolt rendelkezések nem tekinthetők kisajátításnak, ha az állami funkcióhoz kötött nemzeti tulajdon úgy kerül ingyenes vagyonátruházással az egyházi fenntartó tulajdonába, hogy a konkrét vagyon vonatkozásában annak állami funkcióhoz kötöttsége fennmaradását törvényi garanciák biztosítják.
- [70] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság jelen vizsgálata eredményeként megállapította, hogy az indítványozók által kifogásolt Eftv. szabályozása kisajátításnak nem tekinthető, mivel a vagyonátruházás során az állami feladatellátást törvényi garanciák biztosítják.
- [71] Mivel a támadott szabályozás a kisajátítás szintjét el nem érő tulajdoni korlátozásnak tekinthető, erre figyelemmel az indítványozók által vizsgálni kért, az Alaptörvény XIII. cikk (2) bekezdésének esetleges sérelme (az abban foglalt alkotmányos garanciák hiánya okán) nem vizsgálható.
- [72] 5. Az Alkotmánybíróság kialakult gyakorlata (erre nézve lásd: {34/2015. (XII. 9.) AB határozat, Indokolás [46]} értelmében az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése szerinti tulajdonjog korlátozásának alkotmányos mércéje – a jogkorlátozás alapját vizsgálva – enyhébb követelményt támaszt az alapjogok Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésébe foglalt szükségességi mércéjénél, mivel ez esetben elegendő a közérdek meglétét igazolni. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság azt vizsgálta, hogy fennáll-e a kifogásolt szabályozás esetében a tulajdonkorlátozás közérdekűsége.
- [73] 5.1. Az Eftv. kifogásolt rendelkezései bevezetése – annak indokolása szerint – az abban folytatott köznevelési és szakképző intézmények hosszútávú biztosítása, illetve az azt látogató tanulók és szüleik jogainak védelme érdekét kívánja biztosítani. Emellett – mint azt a 3180/2018. (VI. 8.) AB határozat is kiemelte, figyelemmel kell lenni az Nkt. indokolásának azon megállapítására, amely szerint a közneveléssel kapcsolatos feladat- és hatáskörök változása folytán az új köznevelési rendszer „egységes, jó minőségű magas színvonalú oktatást biztosít minden gyermek részére annak érdekében, hogy a közjót és mások jogait tiszteletben tartó, képességeinek kiteljesítésére, képességein belül a lehető legteljesebb önálló életre, és céljainak elérésére képes embereket neveljen”.
- [74] Az Alkotmánybíróság – erre figyelemmel – jelen ügyben azt állapította meg, hogy az Eftv. indítvánnyal támadott rendelkezései esetében a helyi önkormányzatok fentiek szerinti tulajdonjogának korlátozása a köznevelés, mint állami feladat megfelelő szervezeti keretek közötti, és megfelelő színvonalon történő ellátása biztosítása okán az Alaptörvény XIII. cikke szempontjából alapvető közérdeknek minősül.
- [75] 5.2. Az Alkotmánybíróság ezt követően a korlátozás arányosságát vizsgálta. Nevezetesen azt, hogy a települési önkormányzatok ingó és ingatlan vagyonának a fent már bemutatott feltételek szerinti, ingyenes tulajdonba adása a köznevelési feladatellátás idejére a bevett egyházi fenntartó részére, az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésére figyelemmel aránytalan tulajdonkorlátozást valósít-e meg.
- [76] Az Alkotmánybíróság a tankerületi központok vagyonkezelői jogának alaptörvény-ellenességével összefüggésben a 3311/2019. (XI. 21.) AB határozatában már kifejtette, hogy az önkormányzatok vagyonának feladathoz kötöttsége folytán nem jelenti az Alaptörvény a XIII. cikk (1) bekezdése szerinti tulajdonhoz való jog sérelmét az a jogszabályi rendelkezés, amely az adott köznevelési feladat ellátásához, mint közérdek megvalósításához feltétlenül szükséges mértékben az állam javára korlátozza az önkormányzatok tulajdonhoz való jogát, amennyiben a jogalkotó szakmai szempontok alapján úgy ítéli meg, hogy a köznevelési feladatok állam általi ellátása hatékonyabb és a szakmai szempontokat jobban érvényesítő rendszert eredményez, mint ha ezen feladatok ellátását az önkormányzatok végzik. Az Alkotmánybíróság ezen határozatában azt is kiemelte, hogy az önkormányzatok tulajdonhoz való joga és annak állam általi korlátozhatósága osztja az önkormányzati tulajdont indokolttá tevő hatáskör jogi sorsát. Így önkormányzati hatáskör esetében, a hatáskörhöz rendelt tulajdon is az; ha azonban az adott hatáskör *ex lege* államivá válik, az önkormányzati tulajdon az állam javára korlátozható, az Nvt. és a Mötv. sarkalatos rendelkezéseinek is megfelelően.

- [77] Az Alkotmánybíróság jelen esetben az Eftv. rendelkezéseivel érintett területi önkormányzatok – mint azt a fentiekben már bemutatta – olyan ingó és ingatlan vagyona, amelyben állami köznevelési feladatellátást végeznek, ezért a tulajdonjoguk az állam javára korlátozható. Amennyiben ezt az állami feladatellátást nem az állam végzi, hanem a közfeladatot az állam fenntartók útján gyakorolja, abban az esetben az állam ezt a jogát a feladatellátás idejére *ex lege* átengedheti. Ez a korlátozás ugyanakkor nem jelenti azt, hogy a feladatellátást végző fenntartók státusza alapján a tulajdonjogkorlátozás ne lehetne eltérő mértékű. Az állam és a bevett egyházak közösségi célok elérését szolgáló feladatokban való együttműködését a legmagasabb szinten, az Alaptörvény VII. cikk (4) bekezdésébe rögzíti. Emellett a fentiekben már ismertetettek szerint az Eftv. kifogásolt rendelkezései a tulajdonjog korlátozását csak a köznevelési feladatellátás idejére állapítják meg, annak az ingatlanon történő megszűnése, továbbá a fenntartó jogutód nélküli megszűnése, valamint a köznevelési, illetve a szakképző intézmény megszűnése, továbbá a fenntartói jog más fenntartó részére történő átadása esetére rendelkezik az adott ingatlan és ingó vagyon, továbbá az azok helyébe lépő vagyonelemek visszaszállásáról, valamint a területi önkormányzat és a fenntartó közötti elszámolás feltételeit.
- [78] Az Alkotmánybíróság 30/2022. (XII. 6.) AB határozatában többek között – vizsgálta, hogy az MTA tulajdonát az Alaptörvény XIII. cikkébe ütközésével összefüggésben alaptörvény-ellenesen korlátozták-e, vonták-e el. Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben vizsgálata során megállapította, hogy az MTA mint köztestület célhoz (közfeladat ellátásához) kötött vagyonának új hatásköri címzetthez rendelése az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése, a B) cikk (1) bekezdése és az I. cikk (4) bekezdése sérelme nélkül akkor valósítható meg, ha a közfeladat új címzettje törvényi előírás alapján a közfeladat gyakorlására alkalmas, a közcélhoz rendelt vagyon köre pontosan meghatározott, és az a felek megállapodásán vagy közhatalmi aktuson alapul.
- [79] Jelen esetben megállapítható, hogy az Eftv. vizsgált szabályozása a fentiekben rögzített, valamennyi feltételnek eleget tesznek, továbbá az Alkotmánybíróság figyelemmel volt arra is, hogy a feladatellátáshoz kötött vagyon tulajdonának ingyenes átszállásával az új fenntartó nemcsak az ingó és ingatlan vagyon jogait szerzi meg, de annak terheit is viseli.
- [80] Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az Eftv. kifogásolt rendelkezéseinek tulajdonjogi korlátozását nem találta aránytalannak.

V.

- [81] 1. Az indítványozó1., valamint az indítványozó2. az Eftv. 11/A. §-a, továbbá a 13. § (3) bekezdése alaptörvény-ellenességét a köznevelési intézményeket fenntartó, illetve működtető jogi személyek közötti, az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdése szerinti indokolatlan különbségtétel okán is állította, amely nézetük szerint annak folytán áll elő, hogy a kifogásolt rendelkezések az egyes köznevelési intézményeket fenntartók (így az egyházi jogi személyek) esetében a feladatellátás helyéül szolgáló ingó és ingatlan vagyon vonatkozásában az egyházi jogi személyeket pozitívan diszkriminálja más fenntartókkal szemben, azáltal, hogy részükre ingyenes vagyonátruházást biztosít. Ezzel szemben az állami intézményfenntartók (tankerületi központok) tekintetében ingyenes vagyonkezelői jogot ír elő az Ntv. 74. § (4) bekezdése a helyi önkormányzatok számára ingó és ingatlanvagyonuk köznevelési feladatellátás céljából történő átengedése esetén, míg az alapítványok, civil szervezetek mint fenntartók vonatkozásában semmilyen, a helyi önkormányzat tulajdonát korlátozó jogszabályi rendelkezés nincs a feladatellátás céljából történő ingó és ingatlan vagyonuk átengedésére vonatkozóan (így annak használatáért a helyi önkormányzatok a civil fenntartókkal bérleti szerződést köthetnek).
- [82] 1.1. Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben elsőként röviden áttekintette a köznevelési feladatellátásra vonatkozó szabályozást abból a szempontból, hogy a köznevelési feladatot ellátó, ám a feladatellátáshoz megfelelő ingó és ingatlan vagyonnal nem rendelkező fenntartók esetében a helyi önkormányzatokat tulajdonosként milyen korlátozások terhelik, ingó és ingatlan vagyonaikra nézve.
- [83] Az Ntv. 2. § (1) bekezdése értelmében az Alaptörvényben foglalt ingyenes és kötelező alapfokú, valamint az ingyenes és mindenki számára hozzáférhető középfokú nevelés-oktatáshoz való jog biztosítása a magyar állam feladata. Míg az Ntv. 2. §. (3) bekezdése értelmében köznevelési intézményt az állam, továbbá a nemzetiségi önkormányzat, az egyházi jogi személy, a vallási egyesület, valamint más személy vagy szervezet – a törvény keretei között – tarthat fenn, amennyiben a tevékenység folytatásának a jogát megszerezte. Míg óvodát települési önkormányzat is alapíthat és tarthat fenn. Az Ntv. 74. § (4) bekezdése alapján a tankerületi központ által fenntartott köznevelési intézmény és a szakképzési centrum feladatainak ellátását szolgáló helyi önkormányzati ingó és ingatlan vagyonra a tankerületi központot ingyenes vagyonkezelői jog illeti meg a köznevelési közfel-

adat általa történő ellátása idejére. Ugyanakkor az indítványozók által támadott, a fentiekben már ismertetett Eftv. rendelkezései szerint, amennyiben a köznevelési közfeladat fenntartója egyházi jogi személy (bevett egyház vagy annak belső egyházi jogi személye), úgy az ezt a köznevelési feladatellátást szolgáló állami vagy helyi önkormányzati tulajdonban álló ingó és ingatlan vagyont ingyenesen a bevett egyház vagy annak belső egyházi jogi személy mint fenntartó tulajdonába kell adni a köznevelési feladatellátás idejére. A nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény (a továbbiakban: Njtv.) 25. § (1) bekezdése a települési, valamint a területi nemzetiségi önkormányzatok számára biztosította a köznevelési intézmény, valamint szakképző intézmény alapításának, valamint fenntartása átvételének a jogát. Ez esetben az Njtv. 25. § (6) bekezdése a fenntartói jognak a nemzetiségi önkormányzat (legyen az akár települési, akár területi) részére történő átadásával együtt a köznevelési intézmény nevelési-oktatási feladatainak ellátását szolgáló ingó és ingatlan vagyonnak (a feladatátvételt követően haladéktalanul, de legkésőbb a nevelési, illetve a tanév kezdetéig) ingyenesen történő, a fenntartó nemzetiségi önkormányzat részére történő tulajdonba adását írja elő (a vagyonelemek, vagy elidegenítésük esetén az azok helyébe lépő vagyonelemek tulajdonjogának visszaszállása feltételeinek előírása mellett, lásd: Njtv. 25. § (6) bekezdés a)–d) pontjait). Míg a civil szervezetek köznevelési feladatellátása vonatkozásában a feladatellátást szolgáló állami vagy helyi önkormányzati ingó és ingatlan vagyonnal összefüggésben sem az Ntv., sem az Eftv. nem tartalmaz rendelkezéseket.

- [84] 1.2. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy bár a különbségtételt az indítványozók különböző, de a köznevelési feladatellátást végző köznevelési intézmény fenntartói viszonylatában állították, annak folytán, hogy a fenntartók számára a jogalkotó eltérő jogosultságokat biztosít, valójában az indítványi kérelem tartalma szerint a helyi önkormányzatok közötti különbségtételeként is értelmezhető, miután az ugyanolyan helyi önkormányzati tulajdonban álló, köznevelési feladatellátásra rendelkezésre bocsátott ingó és ingatlan vagyonuk vonatkozásában eltérő jogosultságok átengedését ír elő a jogalkotó a fent megjelölt fenntartóknak, szervezeti formájuk alapján. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság a kérelmet az utóbbiak alapján bírálta el.
- [85] 2. Az Alkotmánybíróság röviden áttekintette a diszkriminációra vonatkozó gyakorlatát. Az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése kimondja, hogy a törvény előtt mindenki egyenlő, a (2) bekezdés értelmében pedig Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja. Az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése tehát a védett tulajdonság szerint tett megkülönböztetést tiltja.
- [86] Az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésének sérelme megállapíthatóságának az egyik feltétele, hogy a hátrányos megkülönböztetés valamely, az Alaptörvényben nevesített védett tulajdonsággal összefüggésben következzen be. Továbbá a másik elengedhetetlen feltétele, hogy a különbségtétel valamely, az indítványozót megillető alapjoggal összefüggésben történjen [lásd pl. 30/2017. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [49]]. Míg egyéb jogok esetében a XV. cikk (1) bekezdése alapján bírálja el [lásd például: 30/2017. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [49]; 2/2023. (II. 23.) AB határozat, Indokolás [38]].
- [87] Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint személyek közötti, alaptörvényt sértő hátrányos megkülönböztetés akkor állapítható meg, ha valamely személyt vagy embercsoportot más, azonos helyzetben lévő személyekkel vagy csoporttal történt összehasonlításban kezelnek hátrányosabb módon. A megkülönböztetés pedig akkor alaptörvény-ellenes, ha a jogszabály a szabályozás szempontjából azonos csoportba tartozó (egymással összehasonlítható) jogalanyok között tesz különbséget anélkül, hogy annak alkotmányos indoka lenne; azaz alaptörvény-ellenes megkülönböztetés csak összehasonlítható helyzetben levő jogosultak és kötelezettek között vethető fel. Az Alkotmánybíróság arra is rámutatott, hogy az alapjognak nem minősülő egyéb jogra vonatkozó, személyek közötti hátrányos megkülönböztetés vagy más korlátozás alaptörvény-ellenessége akkor állapítható meg, ha a sérelem összefüggésben áll valamely alapjoggal, végső soron az emberi méltóság jogával, és a megkülönböztetésnek, illetve korlátozásnak nincs tárgyilagos mérlegelés szerint észszerű indoka, vagyis önkényes [lásd például: 1/2018. (IV. 6.) AB határozat, Indokolás [14]].
- [88] A megkülönböztetések alkotmányosságának megítélésére alkalmazott teszteket az Alkotmánybíróság már számos korábbi határozatában rögzítette. Az Alkotmánybíróság más mércét alkalmaz az alkotmányos alapjogokat érintő diszkriminációra: az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése szerinti szükségesség-arányosság tesztjét, és más mércét arra az esetre, ha a diszkrimináció-tilalmat az alapjogokon kívüli egyéb jogok tekintetében vizsgálja (észszerűségi tesztet) [14/2014. (V. 13.) AB határozat, Indokolás [32]; 3250/2019 (X. 30.) AB határozat, Indokolás [30]; 3535/2021. (XII. 22.) AB határozat, Indokolás [44]].

- [89] Az Alaptörvény XV. cikk (1)–(2) bekezdései esetleges sérelmével összefüggésben három kérdést kell vizsgálni. Elsőként azt kell megállapítani, hogy fennáll-e az érintettek hátrányára eltérő bánásmód. Mivel a diszkrimináció szükségképpen egy viszonyrendszerben érvényesül, vizsgálandó továbbá, hogy összehasonlítható helyzetben (homogén csoportban) vannak-e azokkal, akikhez képest a hátrányukat az indítványban állítják. Másodsorban azt kell megvizsgálni, hogy az indítványozók a XV. cikk alapján milyen típusú sérelmet állítanak: a törvény előtti egyenlőség megsértésére hivatkoznak [Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése], vagy arra, hogy egy védett tulajdonságra tekintettel tett alapjogi különbségtételről van szó [Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése. Végezetül a megkülönböztetés típusához igazodóan az ésszerűségi, illetve a szükségességi-arányossági teszt alkalmazásával mérlegelni kell, hogy az azonosított hátrányos megkülönböztetés igazolható-e, összeegyeztethető-e az Alaptörvénnyel [22/2023. (X. 4.) AB határozat, Indokolás [22]].
- [90] 3. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az érintett indítványozók hátrányára az eltérő bánásmód: a települési önkormányzatok eltérő jogosultsága ingatlan vagyonukra nézve megállapítható, amely aszerint különböző, hogy a köznevelési feladatellátást milyen jogi személy fenntartó végez az indítványozók tulajdonában álló ingatlan vagyonukban. Ez alapján a csoportképzés ismérve, azaz a homogén csoport azoknak a települési önkormányzatoknak a csoportja, akiknek az ingó és ingatlan vagyonukban köznevelési feladatellátást végeznek. (A csoportképző ismérv települési önkormányzatok ingatlanában történő köznevelési feladatellátás végzése.) Miután ez a megjelölt különbségtétel nem alapjogi, hanem egyéb helyzet szerinti különbségtételt valósít meg, ezért az Alkotmánybíróság az ún. ésszerűségi teszt alapján azt vizsgálta, hogy a helyi önkormányzatok fentiek szerinti megkülönböztetésének van-e tárgyilagos, mérlegelés szerinti ésszerű indoka, avagy a fenntartók szerinti különbségtételük önkényes.
- [91] Az Eftv. törvényjavaslatának indokolása az egyházi köznevelési, szakképzési feladatellátás hosszútávú biztosításának elősegítését, valamint az ezen egyházi köznevelési, szakképző intézményekbe járó gyermekek, tanulók és szülei jogainak védelmét jelöli meg, a helyi önkormányzati tulajdonú épületeknek és az ezek tartozékainak a bevett egyházi fenntartó részére (a feladatellátás folytatásának idejére) történő ingyenes tulajdonba adásának (a tulajdonváltás) okaként. Emellett az indokolás utal még az Njtv. rendelkezéseire, amely alapján a jogalkotó a tulajdonszerzést a nemzetiségi önkormányzatok számára is biztosítja, az általuk fenntartott köznevelési intézmények esetében az intézménynek helyet adó, területi önkormányzati ingatlanok vonatkozásában, a nemzetiségi fenntartó által az épületben folytatott köznevelési tevékenység fennállásáig.
- [92] A miniszterelnök-helyettes *amicus curiae* indítványában a fenntartók közötti különbségtétel szerinti eltérő jogosultságokat a fenntartók teljesen eltérő alkotmányjogi helyzetével indokolta. Ezzel összefüggésben kiemelte, hogy a nemzetiségi önkormányzatok az Alaptörvény rendelkezései szerint államalkotó tényezők, valamint a bevett egyházak szintén az Alaptörvény szerint közjogi státusszal rendelkező vallási közösségek, melyekkel az állam a legmagasabb szinten együttműködik, ugyanakkor ilyen alkotmányjogi helyzettel a civil szervezetek nem rendelkeznek.
- [93] Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján megállapította, hogy ésszerű indokokon alapul a helyi önkormányzatok vonatkozásában a köznevelési intézménynek helyet adó ingó és ingatlan vagyonuk jogosultságai közötti eltérésnek a fenntartójuk alaptörvényi helyzete szerinti megkülönböztetése. A nemzetiségeket az Alaptörvény a Nemzeti Hitvallásban, valamint a XIX. cikkben államalkotó tényezőként nevesíti, és a politikai közösség részeként ismeri el, emellett – többek között – az Alaptörvényben nyert megerősítést a jelen ügy szempontjából releváns nemzetiségi alap- és középfokú neveléshez és oktatáshoz való joguk, melynek biztosítása az állam feladata. Szintén az Alaptörvény rendelkezik az állam és a bevett egyházak közösségi célú együttműködéséről, s írja elő legmagasabb szinten a bevett egyházak feladatellátásában való részvétele esetén, hogy az állam erre tekintettel sajátos jogosultságokat biztosít. Ugyanakkor a civil szervezetek a közösségi célok feladatellátására nézve jogosultságokat az Alaptörvény nem biztosít. Továbbá fontos kiemelni, hogy az egyházi fenntartó azon túl, hogy maradéktalanul köteles az átvett állami feladat ellátására, sajátos többlet-feladatot lát el azzal, hogy világnézetileg elkötelezett oktatást biztosít, amit az állami intézmény nem tehetne. A szülők az egyházi intézményt nem pusztán az oktatási-nevelési munka színvonala miatt választják, hanem azzal a jogukkal élnek, hogy gyermeküknek – a vallási és világnézeti meggyőződésükkel összhangban lévő – oktatáshoz való jogát megválaszthassák.
- [94] 4. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az indítványokat elutasította.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Haszonicsné dr. Ádám Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1160/2023.

